EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 11 21
COM(2024) 542 final

2024/0300 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS

kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimas 2009/1008/ES leisti Latvijos Respublikai toliau taikyti priemonę, kuria nukrypstama nuo Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 193 straipsnio

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

Pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (toliau – PVM direktyva)[1], 395 straipsnio 1 dalį Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali vieningai leisti bet kuriai valstybei narei taikyti specialias priemones, kuriomis nukrypstama nuo tos direktyvos nuostatų, kad būtų supaprastinta PVM surinkimo procedūra arba užkirstas kelias tam tikrų formų mokesčių slėpimui ar vengimui.

2024 m. balandžio 29 d. raštu (jį Komisija užregistravo 2024 m. gegužės 2 d.) Latvijos Respublika (toliau – Latvija) paprašė leisti toliau taikyti priemonę, kuria nukrypstama nuo PVM direktyvos 193 straipsnio, kuriuo nustatomas asmuo, kuriam tenka prievolė sumokėti PVM. Tuo pačiu raštu Latvija atsiuntė tos priemonės taikymo ataskaitą.

2024 m. liepos 4 d. išsiųstu raštu Komisija paprašė pateikti papildomos informacijos; į šį raštą Latvija atsakė (jį Komisija užregistravo 2024 m. rugpjūčio 12 d.).

Vadovaudamasi PVM direktyvos 395 straipsnio 2 dalimi, 2024 m. rugsėjo 3 d. raštu apie Latvijos prašymą Komisija pranešė kitoms valstybėms narėms, o 2024 m. rugsėjo 4 d. raštu – Italijai. 2024 m. rugsėjo 5 d. raštu Komisija pranešė Latvijai turinti visą informaciją, būtiną prašymui įvertinti;

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

PVM direktyvos 193 straipsnyje nustatyta bendra taisyklė: PVM paprastai moka prekes tiekiantis arba paslaugas teikiantis apmokestinamasis asmuo.

Pagal PVM direktyvos 395 straipsnį valstybės narės, siekdamos supaprastinti PVM surinkimo procedūrą arba užkirsti kelią tam tikrų formų mokesčių slėpimui ar vengimui, gali taikyti priemones, kuriomis nukrypstama nuo PVM direktyvos nuostatų, jeigu tas priemones patvirtino Taryba.

2024 m. balandžio 29 d. Latvija paprašė leisti toliau taikyti atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą prekybos mediena sandoriams, t. y. kad prievolė sumokėti PVM tektų asmeniui, kuriam tiekiamos prekės ar teikiamos paslaugos.

Nukrypti leidžiančią priemonę Tarybos sprendimu 2006/42/EB[2] Latvijai iš pradžių leista taikyti iki 2009 m. gruodžio 31 d. ir Tarybos įgyvendinimo sprendimu 2009/1008/ES[3] – iki 2012 m. gruodžio 31 d. Leidimas taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą vėliau Tarybos įgyvendinimo sprendimu 2013/55/ES[4] buvo pratęstas iki 2015 m. gruodžio 31 d., Tarybos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2015/2396[5] – iki 2018 m. gruodžio 31 d., Tarybos

---

1 OL L 347, 2006 12 11, p. 1.
2 OL L 25, 2006 1 28, p. 31.
3 OL L 347, 2009 12 24, p. 30.
4 OL L 22, 2013 1 25, p. 16.
5 OL L 332, 2015 12 18, p. 142.

įgyvendinimo sprendimu (ES) 2018/2006[6] – iki 2021 m. gruodžio 31 d. ir Tarybos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/8[7]1 – iki 2024 m. gruodžio 31 d.

Latvijos teigimu, medienos rinkoje, kuri yra vienas iš svarbiausių jos ekonomikos sektorių, esama labai didelės sukčiavimo PVM rizikos, nes joje dominuoja daug smulkių vietos veiklos vykdytojų ir atskirų tiekėjų, be to, labai sunku atsekti medžiagų judėjimą ir susijusius sandorius. Šiame sektoriuje veikiančios įmonės gali nevykdyti registravimo prievolių ir dėl to gali būti sudaromi nedeklaruoti medienos tiekimo sandoriai. Todėl yra didelė rizika, kad kai kurie veiklos vykdytojai gali vengti mokėti PVM. Dėl medienos rinkos ir joje veikiančių įmonių pobūdžio atsirado sukčiavimo PVM atvejų, kuriuos Latvijos mokesčių administratoriui sunku kontroliuoti. Siekdamas kovoti su šiuo piktnaudžiavimu, jis pradėjo taikyti atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą prekybos mediena sandoriams, kuris, kaip paaiškėjo, yra labai veiksmingas ir dėl kurio šiame sektoriuje labai sumažėjo sukčiavimo PVM atvejų.

Be to, Latvijos teigimu, ši speciali priemonė neturi neigiamo poveikio bendrai PVM pajamų, surenkamų galutiniame vartojimo etape, sumai, todėl nedaro neigiamos įtakos Sąjungos PVM nuosaviems ištekliams.

Nukrypti leidžiančias nuostatas paprastai leidžiama taikyti ribotą laikotarpį, kad būtų galima įvertinti, ar speciali priemonė yra tinkama ir veiksminga, ir siekiant suteikti valstybėms narėms laiko iki nukrypti leidžiančios priemonės galiojimo pabaigos nacionaliniu lygmeniu nustatyti kitas įprastas medžiagų judėjimui, PVM mokėjimui ir apmokestinamųjų asmenų reikalavimų laikymuisi stebėti skirtas priemones, kuriomis turėtų būti sprendžiama atitinkama problema, taigi nebereikėtų pratęsti nukrypti leidžiančios nuostatos galiojimo. Nukrypti leidžiančią nuostatą, pagal kurią galima taikyti atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą, leidžiama taikyti tik konkrečiose srityse, kuriose sukčiaujama, ir ji yra kraštutinė priemonė.

Latvija paprašė pratęsti priemonę iki 2027 m. gruodžio 31 d. Latvija yra įsipareigojusi taikyti įvairias kovos su sukčiavimu PVM šiame sektoriuje priemones. Planuojama nustatyti mokėjimo negrynaisiais pinigais prievolę ir specialią sekimo priemonę, kuri padės veiksmingiau kontroliuoti sandorius ir gamybos procesus, galiausiai iki 2026 m. nacionalinės valdžios institucijos planuoja Latvijos Respublikoje registruotoms įmonėms nustatyti reikalavimą vykdant B2B sandorius išrašyti e. sąskaitas faktūras. Todėl, atsižvelgiant į nepakitusią teisinę ir faktinę padėtį, siūloma pratęsti nukrypti leidžiančios priemonės galiojimą, leidžiant Latvijai toliau taikyti šią nukrypti leidžiančią priemonę iki 2026 m. gruodžio 31 d. Iki šios nukrypti leidžiančios nuostatos galiojimo pabaigos Latvija nacionaliniu lygmeniu turėtų galėti įgyvendinti kitas įprastas medžiagų judėjimui, PVM mokėjimui ir apmokestinamųjų asmenų reikalavimų laikymuisi stebėti skirtas priemones, kuriomis būtų padedama kovoti su sukčiavimu PVM medienos sektoriuje ir užkirsti jam kelią.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Kitoms valstybėms narėms Portugalijai[8], Rumunijai[9] ir Lietuvai[10] buvo leista taikyti panašias nukrypti leidžiančias nuostatas, susijusias su PVM direktyvos 193 straipsniu.

---

6 OL L 322, 2018 12 18, p. 20–21.
7 OL L 13, 2022 1 20, p. 49–50.

Taigi siūloma priemonė atitinka galiojančias PVM direktyvos nuostatas.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

PVM direktyvos 395 straipsnis.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Atsižvelgiant į PVM direktyvos nuostatą, kuria grindžiamas pasiūlymas, subsidiarumo principas netaikomas.

- **Proporcingumo principas**

Šis sprendimas yra susijęs su valstybei narei pačios prašymu suteiktu leidimu ir nėra įpareigojimas.

Atsižvelgiant į ribotą nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo sritį, speciali priemonė yra proporcinga siekiamam tikslui.

- **Priemonės pasirinkimas**

Siūloma priemonė – Tarybos įgyvendinimo sprendimas.

Pagal PVM direktyvos 395 straipsnį nukrypti nuo bendrų PVM nuostatų galima tik tada, kai tai vieningai leidžia Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu. Tarybos įgyvendinimo sprendimas yra tinkamiausia priemonė, nes jis gali būti skirtas atskirai valstybei narei.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Šis pasiūlymas grindžiamas Latvijos prašymu ir skirtas tik šiai valstybei narei.

- **Poveikio vertinimas**

Pasiūlymu dėl Tarybos įgyvendinimo sprendimo Latvijai leidžiama toliau taikyti atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą prekybos mediena sandoriams. Padėtis, kuria buvo grindžiama pradinė nukrypti leidžianti nuostata, nepasikeitė. Latvijos teigimu, nepaisant to, kad pradėjus taikyti atvirkštinio apmokestinimo tvarką, sukčiavimo atvejų, susijusių su PVM ir PVM slėpimu medienos rinkoje, skaičius sumažėjo, rizika yra nepašalinta.

---

[8] 2019 m. rugsėjo 24 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2019/1592, kuriuo Portugalijai leidžiama nustatyti specialią priemonę, kuria nukrypstama nuo Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 193 straipsnio, OL L 248, 2019 9 27, p. 67–68.

[9] 2019 m. rugsėjo 24 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2019/1593, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimas 2013/676/ES, kuriuo Rumunijai leidžiama toliau taikyti specialią priemonę, kuria nukrypstama nuo Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 193 straipsnio, (OL L 248, 2019 9 27, p. 69–70).

[10] 2018 m. gruodžio 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2018/1920, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimas 2010/99/ES leisti Lietuvos Respublikai toliau taikyti priemonę, kuria nukrypstama nuo Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 193 straipsnio, (OL L 311, 2018 12 7, p. 34–35).

Šią priemonę jau buvo leista taikyti 2003 m. Stojimo aktu[11], ypač jo VIII priedo 7 skyriaus 1 punkto b papunkčiu, ir Sprendimu 2006/42/EB[12] pagal tuo metu galiojusią Šeštąją direktyvą 77/388/EEB. Tačiau laikui bėgant sukčiavimas medienos sektoriuje apėmė ir sandorius, kuriems nebuvo taikoma atvirkštinio apmokestinimo PVM procedūra. Pavyzdžiui, sandorius, susijusius su medienos šalutiniais produktais. Atitinkamai, siekiant sumažinti sukčiavimo galimybes, atvirkštinio apmokestinimo PVM procedūros taikymo sritis buvo dar labiau išplėsta. Be to, nuo 2020 m. sausio 1 d. medienos gavėjas už gautas prekes, o paslaugų gavėjas už suteiktas paslaugas turi atsiskaityti negrynaisiais pinigais. Šie pakeitimai buvo padaryti siekiant suvienodinti mokėjimo reikalavimus visais atvejais, kai taikoma atvirkštinio apmokestinimo procedūra, kad būtų padidintas priemonės, kuria siekiama kovoti su sukčiavimu PVM, veiksmingumas.

Latvija teigia, kad nukrypti leidžiančios priemonės taikymo pratęsimas yra būtinas siekiant kovoti su sukčiavimu medienos sektoriuje.

Miškininkystės sektorius yra vienas iš Latvijos ekonomikos kertinių akmenų. 2022 m. medienos sektoriuje veikiančių prekiautojų deklaruota grynoji apyvarta sudarė 7,4 proc. visos metinėse finansinėse ataskaitose deklaruotos grynosios apyvartos, t. y. 6,3 mlrd. EUR. 2023 m. miškininkystės sektoriaus eksporto vertė buvo apie 2,3 mlrd. EUR, arba 12,4 proc. viso šalies eksporto, o 2022 m. šiame sektoriuje dirbančių asmenų skaičius buvo 41 400, t. y. 4,8 proc. viso nacionalinės ekonomikos darbuotojų skaičiaus.

Latvijos medienos rinkoje dominuoja smulkūs ir vidutiniai prekiautojai ir atskiri tiekėjai (jie sudaro daugiau kaip 90 proc. visų sektoriaus įmonių), kurie perka ar parduoda medieną ir teikia arba gauna susijusias paslaugas.

2024 m. pradžioje medienos sektoriaus apmokestinamųjų asmenų skaičius buvo 11 713 asmenys. Latvijos duomenimis, 2023 m. medienos sektoriuje prekiavo dar 13 063 fiziniai asmenys, kurių bendros pajamos sudarė 219 mln. EUR.

Šios priemonės galiojimo pratęsimas neturės neigiamo poveikio bendrai PVM pajamų, surenkamų galutiniame vartojimo etape, sumai, todėl nedaro neigiamos įtakos Sąjungos PVM nuosaviems ištekliams.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas ES biudžetui neigiamo poveikio neturi.

5. KITI ELEMENTAI

Pasiūlymo galiojimo laikotarpis yra ribotas.

---

[11] OL L 236, 2003 9 23, p. 33.
[12] OL L 25, 2006 1 28, p. 31.

2024/0300 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS

kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimas 2009/1008/ES leisti Latvijos Respublikai toliau taikyti priemonę, kuria nukrypstama nuo Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 193 straipsnio

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvą 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos[1], ypač į jos 395 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

(1) Tarybos sprendimu 2006/42/EB[2] Latvijai leista taikyti specialią priemonę, kuria nukrypstama nuo Tarybos direktyvos 77/388/EEB[3] 21 straipsnio 1 dalies a punkto, nustatant, kad iki 2009 m. gruodžio 31 d. tiekiant medieną ar teikiant susijusias paslaugas prievolė sumokėti pridėtinės vertės mokestį (PVM) tenka gavėjui. Tarybos įgyvendinimo sprendimu 2009/1008/ES[4], nukrypstant nuo Direktyvos 2006/112/EB 193 straipsnio, Latvijai leista toliau iki 2012 m. gruodžio 31 d. taikyti nuostatą, pagal kurią prekybos mediena sandorių atveju prievolė sumokėti PVM tenka medienos ar susijusių paslaugų gavėjui (toliau – speciali priemonė). Remiantis vėliausiu Įgyvendinimo sprendimo 2009/1008/ES daliniu pakeitimu, šis leidimas baigia galioti 2024 m. gruodžio 31 d.;

(2) Latvija raštu (jį Komisija užregistravo 2024 m. gegužės 2 d.) paprašė leisti toliau taikyti specialią priemonę. Kartu su šiuo raštu Latvija pateikė tos specialios priemonės taikymo ataskaitą;

(3) vadovaudamasi Direktyvos 2006/112/EB 395 straipsnio 2 dalies antra pastraipa, 2024 m. rugsėjo 3 d. raštu apie Latvijos prašymą Komisija pranešė kitoms valstybėms

---

1 OL L 347, 2006 12 11, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj.

2 2006 m. sausio 24 d. Tarybos sprendimas 2006/42/EB, leidžiantis Latvijai pratęsti priemonės, nukrypstančios nuo šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su apyvartos mokesčiais, suderinimo 21 straipsnio, taikymą, (OL L 25, 2006 1 28, p. 31). http://data.europa.eu/eli/dec/2006/42(1)/oj).

3 1977 m. gegužės 17 d. Šeštoji Tarybos direktyva 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas (OL L 145, 1977 6 13, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1977/388/oj).

4 2009 m. gruodžio 7 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2009/1008/ES leisti Latvijos Respublikai toliau taikyti priemonę, kuria nukrypstama nuo Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 193 straipsnio, (OL L 347, 2009 12 24, p. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2009/1008/oj).

narėms, o 2024 m. rugsėjo 4 d. raštu – Italijai. 2024 m. rugsėjo 5 d. raštu Komisija pranešė Latvijai turinti visą informaciją, būtiną prašymui įvertinti;

(4) Latvijos teigimu, medienos rinkoje, kuri yra vienas iš svarbiausių jos ekonomikos sektorių, esama labai didelės sukčiavimo PVM rizikos, nes joje dominuoja daug smulkių vietos veiklos vykdytojų ir atskirų tiekėjų. Dėl medienos rinkos ir joje veikiančių įmonių pobūdžio atsirado sukčiavimo PVM atvejų, kuriuos Latvijos mokesčių administratoriui sunku kontroliuoti. Siekdamas kovoti su tokiu piktnaudžiavimu Latvijos mokesčių administratorius nustatė atvirkštinio apmokestinimo PVM vykdant medienos sandorius mechanizmą, kuris, remiantis Latvijos pateikta ataskaita, pasirodė esąs labai veiksmingas ir reikšmingai sumažino sukčiavimą toje rinkoje;

(5) nukrypti leidžiančios nuostatos paprastai taikomos ribotą laiką, kad būtų galima įvertinti, ar speciali priemonė yra tinkama ir veiksminga. Nukrypti leidžiančiomis nuostatomis siekiama suteikti valstybėms narėms laiko iki nukrypti leidžiančios priemonės galiojimo pabaigos nacionaliniu lygmeniu nustatyti kitas įprastas medžiagų judėjimui, PVM mokėjimui ir apmokestinamųjų asmenų reikalavimų laikymuisi stebėti skirtas priemones, kuriomis turėtų būti sprendžiama atitinkama problema, taigi nebereikėtų pratęsti nukrypti leidžiančios nuostatos galiojimo. Nukrypti leidžiančią nuostatą, pagal kurią galima taikyti atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą, leidžiama taikyti tik konkrečiose srityse, kuriose sukčiaujama, ir ji yra kraštutinė priemonė;

(6) Latvija yra įsipareigojusi taikyti įvairias kovos su sukčiavimu PVM šiame sektoriuje priemones. Ji ketina nustatyti mokėjimo negrynaisiais pinigais prievolę ir specialią sekimo priemonę, kuri padės veiksmingiau kontroliuoti sandorius ir gamybos procesus. Be to, iki 2026 m. nacionalinės valdžios institucijos planuoja Latvijos Respublikoje registruotoms įmonėms nustatyti reikalavimą vykdant B2B sandorius išrašyti e. sąskaitas faktūras;

(7) todėl, prieš pasibaigiant specialios priemonės taikymo pagal šį sprendimą pratęsimo galiojimui, Latvija turėtų galėti įgyvendinti kitas įprastas priemones, skirtas kovoti su sukčiavimu PVM medienos rinkoje, todėl specialios priemonės dar kartą pratęsti nebereikėtų;

(8) todėl Latvijai turėtų būti leista taikyti specialią priemonę iki 2026 m. gruodžio 31 d.;

(9) speciali priemonė neturės neigiamo poveikio Sąjungos nuosaviems ištekliams iš PVM;

(10) todėl Įgyvendinimo sprendimas 2009/1008/ES turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Įgyvendinimo sprendimo 2009/1008/ES 2 straipsnis pakeičiamas taip:

„2 straipsnis

Šis sprendimas taikomas iki 2026 m. gruodžio 31 d.“

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Latvijos Respublikai.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė